
Zdeněk Lorenz | NON

ZDENĚK LORENZ

NON

nepravděpodobný příběh na konci století

NECROPHALLOS 2002

Copyright © necrophallos, 2002

Z pohledu černošedého pířka, zmítajícího se větrem na břišě orla, plujícího v chladném azurovém vzduchu nad oblačných výšek, vypadá Daphneland jako bělostný ženský klín s černým porostem, klesajícím po úbočí kopců ke střetu tří rozsedlin v pokojném rytmu právě toho ospalého století, které se završuje.

V nejsevřenějších soutěskách s keříky malých, zakrslých vavřínů, ční do výšky čtyři prsty chromé Boží ruky. Čtyři vyzáblé pilíře pohoří, dlabané vodou a démony do své skalní podoby celá staletí... *Nekrophalos* — mýtické kláštery řádu Třinácti, vybudované na vršcích těchto úzkých přírodních jehel, nepřístupné životu ani smrti. Míří k nim kroky mnoha poutníků, ale orel, který letí vysoko, nikdy nevidí prach na zemi.

Poutník, který se zavěsil do zrezivělého držadla zvonu, visícího na úpatí klášterní skály, měl zaprášený plášť a zdálo se, že je raněn. V pravé ruce zbytečně, avšak stále pevně, svíral starý směšný meč, zubatý jak smrt. Přes čelo se mu táhla klikatá, hrubě zastehovaná jizva a od očí dvě hluboká koryta, pamatující velké přívaly slz. Byl středních let, přesto měl vlasy prošedivělé a kolem úst vrásky smutku. Na první pohled bylo poznat, že se raději obklopuje mrtvými věcmi, než živými lidmi. Upadl a jeden mnich musel po provazovém žebříku dolů, aby ho naložil do nákupního koše na potraviny. Společnými silami ho potom bratři řádu Třinácti vytáhli na plošinu kláštera, sedm set metrů nad okolní kopce.

Provazový žebřík se závěsnou sítí, na dopravu rozměrnějších předmětů i poživatin, které mniši nebyli schopni sami vypěstovat na malém kousku obdělávané půdy v klášterním dvoře, byl jedinou cestou na *Nekrophalos*. Vrzání pohybující se kladky a dřevěného rumpálu, který náklad dopravoval vzhůru, se mísilo s tichým zpěvem dvou černě oděných mnichů, kteří monotónně chůzí při tlačení rumpálu připomínali veverka uvězněnou v dřevěném

kole, běžící o život a přitom zůstávající na jednom místě.

V jejich tvářích byl však klid a vyrovnanost, mírný úsměv obrácený dovnitř. Na chodbách a hlavně v prostorné místnosti sloužící k modlitbám, shlíželi ze stěn zarostlé bozi, v malbách doplňovaných výjevy ze života mnichů, žijících kdysi na *Nekrophalu*, kteří patřili k makedonské církevní větvi. Symbolické výjevy krásily ručně psané a mnohokrát opisované bible na nízkých stolcích ve svatyni, zlacené pergameny vázané v mohutné kodexy i pečlivě vyřezávaný oltář. Ve výklencích se jmény svatých visely v šeru barevné ikony, obložené posvátnými amulety a liturgickými nádobkami na vonné oleje, pod oltářem, na stolci vykládaném perletí, odpočívala lebka mnicha Joasafa, prvního obyvatele této strmé skály. Kolem lebky byl položen jeho železný pás. Prostor svatyně, tak jako i asketické kobky mnichů osvětlovaly nehasnoucí olejové lampičky, v jejichž mihotavém světle se míhaly stíny na zašlých freskách. Tichý zpěv se nesl z každé kobky celé dny, až již v podobě modlitby nebo jen nesouvislého brumlání.

Mnich, který v kobce u přístupové hlavní chodby vyřezával lžíce pro výměnu s kočovnými prodavači za látky, mouku a med, vstal a pomohl odnést poutníka do jídelny, největší

středové místnosti v klášteře. Položili jej na dlouhý dubový stůl a mnich řezbář začal tlučením na opracované prkno, visící před jídelnou, svolávat ostatní.

Místnost, která sloužila obyvatelům kláštera ke společným večerím, pravidelným řemeslným pracem i malování ikon, se nyní stala operačním sálem. Když z neznámého svlékli starý plášť, našli na jeho hubeném těle v místě srdce zčernalou srostlou spleť rezavých drátů, zohýbaných hřebů a spečených trojzubců. Útvar, který vyplňoval prázdnotu srdeční dutiny, byl lemován ohořelými hranami kůže. Bylo nebezpečné s ním hýbat bez znalosti jeho tělesného stavu, proto se mniši věnovali jizvě na poutníkově čele. Po odstranění švů a špinavých usazenin a po sejmutí části lebky zjistili s údivem, že v místě mozku je černý sraštělý kámen, zarostlý tak do okolní tkáně, že jej nebylo možné ani vyjmout, ani rozdrtit. Uvedli tedy vše do původního stavu a sedíce v půlkruhu kolem návštěvníka čekali, až přestanou účinkovat omamné byliny, které nalili poutníkovi do úst pro zamezení bolesti při operaci.

Když se za několik hodin vzbudil, pohyboval okoralými rty tak dlouho, až se mu podařilo sestavit větu: »Cesta je, pokud po ní kráčíš,« zašeptal a dodal: »Nepatřím nikomu a nikdo nepatří mně...«

Mniši stojící u jeho lůžka poznali, že před nimi leží nový člen jejich nečetného řádu a zaspívali tichou píseň přivítání. Non usnul a usmíval se, protože se právě vrátil, a všichni, kteří se vracejí mají ve tváři úsměv. Ale to bude ještě chvíli trvat. Teď je Non na začátku své cesty za úsměvem...

Byl to nezapomenutelný zážitek. Nezapomenutelný, ojedinělý pád do pekla. Ze zoufalství se tenkrát Non, syn vzdělaného měšťana, přihlásil k syrským žoldákům, ze zoufalství života, stojatého jak bažina. A tam poznal, při bojích a nájezdech to, co hledal celý život. Tam za ním stálo deset lidí z jeho skupiny, mužů se sekerami v rukou, kteří vraždili a kradli ale Non každého z nich cítil za sebou a věděl, že než zasáhne nepřítelova zbraň jeho hlavu, bude protivník sražen někým z jeho mužů, se stejnou vírou v očích, s nepravdivou představou nerozlučitelného přátelství a nasazení života za společnou myšlenku.

Nikdy před tím a nikdy po tom (ani ve společenství Osmy) Non tento pocit nezažil. Tamti ostatní měli svůj — vždy neodkladný osobní zájem — který sledovali bez ohledu na druhé. Zato ve smečce zuřivých vlků všichni věděli, že nesmí přijít ani o jediného člena. Proto stáli o něj a stáli i za ním.

Když bylo po všem a skupiny žoldáků rozehnány, mnohokrát se Non modlil: »Bože, opatrující rodinu, udělej z ní smečku velkých a malých bestii, které budou držet spolu, protože se bojí být proti sobě. Nenech nikoho z té smečky aby zjemněl, aby se podíval s překvapením na svou smečku a s odporem ji odsoudil. Nebyl by to jenom jeho konec, byl by to pád celé smečky a ten probíhá jen jedním směrem — dolů.«

Žádní bozi však Nonovi nepomohli. Tak jak byl vychován a naučen, zjemnil se zpět do podoby panského synka, filosofa bez nadání, motýla bez křídel, slimáka bez ulity... Potom přišlo svědomí, zrůda čekající na slabé. Kolik jsi zabil protivníků? Kolik zmrzačil? Ve jménu koho jsi to dělal a proč?

Snad to byl jeho starý učitel latiny nebo opilec v nálevně, kam Non stále častěji docházel,

jedno je však jisté, jeden z nich mu pověděl o *Nekrophalu* a řádu Třinácti. Prý tam míří muži vstávající ze dna.

Non zazvonil na malý rezavý zvonek u paty kláštera první den roku, kdy se století lámalo v kolenou a řítilo do druhé půlky.

Byl vyslechnut, dotázán zda prošel Osmou a potom zdvořile odmítnut. Neznal Osmu ani hlavní město Daphnelandu, znal jenom přímý boj bez zákeřných ran. »Do prvního sněhu jsem tu zpátky,« vykřikl na kamenné okénko vysoko nad svou hlavou a vyhlížející mnich se jen smutně usmál. Chvilí se díval za Nonem, který mizel směrem jenž mu ukázal a potom zakryl okénko ovčí houní. Napil se vína z dřevěné placatice přivázané u pasu spolu s růžencem a vzdychl. On věděl, co znamená Osma!!!

Člověk je jako býk, který má v nose kruh, za který ho ostatní drží. Šílená bolest, nutnost zbavit se toho kruhu, způsobuje smích okolí, ale opravdu se toho kruhu zbavit, je bolest daleko větší. Někdy zbývá jen snít o tom, že jsme se ho zbavili a někdy stačí být o tom přesvědčen. Non si na to vzpomene, když bude hladit brokátové střevíčky, vykukující

z tureckých kalhot jedné z Osmy. Zatím však stoupá po stezce do hor, které v nekonečné šíři obklopují Polychrom, město hříchu i poznání, bílé a věžaté město v srdci Daphnelandu.

První známka toho, že jde správnou cestou, byla odbočka na stezku stínu. Úzká skalní cesta, kdy se poutník musí přimknout ke stěně, aby zahnal úzkost z propasti pod sebou a vzývá všechny bohy, aby nějaký nešťastník nešel po stezce proti němu. Protože setkání dvou poutníků na této úzké plošince, zavěšené mezi nebem a zemí, znamená boj nebo obtížný návrat jednoho z nich, neboť vyhnout se nelze.

V nejužším místě stezky, tak aby se nedal obejít bez krkolomného pádu do hlubin rokle, stál muž. Non ho poznal ihned, ale nejdříve nechápal, proč stojí právě zde. Znal jeho podobu z vyobrazení na stěnách kostela, kam musel v mládí docházet s rodiči. Ano, byl to on!

»Apaga Satanas!« chabě vykřikl Non, ale muž se jen pousmál a setrval v nehybném postoji.

»A kam mám odstoupit, None?« odpověděl tiše, »do propasti? Tím mne chceš zničit? Nepodařilo se to ani Božímu synu, vzpomeň si...«

»Nejsem božím služebníkem,« utrl se na něj Non při vzpomínce na žoldácká léta, »nepatřím tomu diktátorovi!«

»Tedy patříš mně?« usmál se ďábel širokým šklebem, který odkryl zuby ze zlata a spiklecky mrknul. »Také jsem mu odmítl patřit... jsme proto spojenci?«

Non se opatrně ohlédl, zda není možné utéci, ale klikatina stezky mu odpověděla hrubě: »Ne!« — To ho popudilo. »V nikoho z vás dvou nevěřím, nepatřím ani jednomu z vás...« křičel a z okolních strmých stěn se ozvěnou jeho hlasu vznesla hejna černých ptáků.

»To tě lituji None, chceš věřit jen sám v sebe... Ale to je velmi těžké... a časem, víš, stejně se přikloníš buď k němu nebo ke mně. Pamatuj si to!«

Postava se smíchem vzlétla kolmo do výšky a mizela v šedivé obloze jako malá tečka. Byl to přelud? Ztichlý Non, bez jakéhokoliv záměru, na úzké stezce poklekl. Cítil se na chvíli jako ten chlapec v něm, který kdysi dávno přijímal prvně Tělo Páně — malou oplatku bez chuti. Klečel s ostatními vyzpovídávanými a poslouchal latinský monolog. Zvedal oči od kamenné podlahy a náhle viděl náhrobky zad lidí, klečících před ním. Byly to náhrobky mrtvých, kteří se už nyní modlí za svůj život.

Non vstal a oprášil červený prach stezky z kolen. Narovnal se a kroužícím siluetám ptáků polohlasně řekl: »Chci-li se stát pánem pevnosti, musím být nejdříve pánem své duše.« Zřejmě to někde četl, přesto mu bylo po vyslovení této věty jako by se nadechl čerstvého vzduchu. Vyrazil k Polychromu, jehož věže tušil na obzoru v líné mlze.

Když sešel klikatou pěšinou do stísněného údolí, narazil na první keře vavřínu. Malé tmavozelené kuličky rozházené po kulečnicku krajiny. Sehnul se k jednomu, přesvědčen, že listy na něj kývají. Stal se tak svědkem zvláštního tanečního rituálu kudlanek. Samečka poznal ihned, byl menší a poskakoval kolem klidné samičky v přesvědčení, že je díky svým výkonům nejlepší. Právě ve chvíli, kdy ji získal, ona ho zakousla a pomalu pozřela. Non se jejímú činu hlasitě zasmál ale průrva mezi skalami mu vrátila ozvěnou děsivý skřek. Zmnohonásobený a vítězný. Byl to výkřik Osmy, do jejíž náruče Non právě spěchal.

Byl již třetí den na cestě a večer ho zastihl na úpatí nízkého pohoří, plného malých jeskyní. Vybral si jednu z nich k přenocování a jak ležel zabalen do ovčí houně, vyhoupl se nad pohořím slídič měsíc. Non sledoval jako v transu jeho bledé oko a náhle potřeboval někomu sdělit své pocity. Obrátil se proto ke skalní stěně se slovy: »Svítí vždy na druhou stranu než jdu!« Nechtěl jít nikdy tam, kde byla jasně osvětlená cesta, přestože vlastně nesnášel tu nejistotu na straně neosvětlené. »Měl bych zůstat na místě,« uvažoval nahlas, »zůstat stát na rozhraní světla a tmy, využívat světlo i tmu ke svému prospěchu, naklonit se podle situace buď do tmy nebo do světla...« Ta myšlenka ho zaujala natolik, že se jeho dech zrychlil a začal tvořit na olysalé houni v přibývajícím chladu malé kapky, krystalky obsahující nové světy s novými Nony.

»Jenže to já neumím,« povzdechl si. Ale ne těžce, spíše tak nějak úlevně, protože našel konečně řešení. Pravou rukou si sáhl na srdce a cítil jeho tep. Ještě tam bylo!

{Ano, None, zatím tam ještě je! Hlad si své srdce, poslouvej jeho puls. je to velmi dojemné ale brzy o něj stejně přijdeš. Škoda!}

Měsíc padl do lepenkového dehtu půlnočních oblak.

Ale opět se zrádně vynořil, když Non usnul a olízl ho svou chameleónskou světelnou hubou, jazykem dlouhým jako stožár. Oblízl ho s chutí a potěšením tak, že se vzbudil a v hrůze se při vstávání zachytil hrbolaté stěny jeskyně, ve které spal. Děs ze života, děs ze smrti. Kostí sypající se úzkým hrdlem přesypacích hodin do jeho jeskyně. Víc a více. Dýchat nelze...

S úsvitem však na sen zapomněl. Stoupal do slunečního svitu nesen modrou ranní představou, nepoučitelný pro budoucnost. Jeho cesta mířila k Síni stínů a údolí hliněných lidí. A nebyl na ni připraven.

Vyšel z údolí na rovnou cestu a On tam byl zase.

»Zdravím tě, vojáku! Víš, že když někoho zabiješ, je to jako pomilování se ženou?« smál se mu do očí nepopsatelně placatým obličejem. »V první chvíli vzrušení, později lhostejnost. Ale jako nelze zapomenout na některé ženy, nezapomeneš ani na mnohé zabitě tvou vlastní rukou. Vzpomínáš si na ně?!«

V Nonově hlavě začaly tančit tváře, které kdysi, kdesi viděl ale,... kdo to byl? Třeba ten s těmi hustými vousy, nebo ten s divně ohni-

výma očima. Oči se postupně zvětšují a tvoří satanův ohnivý zrak, jeho devět kruhů křesťanského řádu.

»Musím jít. Z cesty!« zavrčel podrážděně Non a díval se na průhledný obličej, který mu někoho stále více připomínal. Kdyby měl syny, řekl by, že je to on. Stále více se však bránil tomu, že se dívá do svého vlastního obličeje.

»Smrti neutečeš! Nechod' dál, radím ti dobře,« nenechal se odbýt On. »Jedno ze tří pekel, Gehennu, Hádu nebo ledových pekel mohamedánských tě nemine, ani když splníš co sis předsevzal.«

Stáli opět proti sobě, tiše jako sochy. Potom ďábel řekl unaveně a jako by nechápal: »Dobře, co se dá dělat. Víím, co hledáš, to musíš ale nalézt v sobě! Teď ti ukážu dvě světla... Jedno, bílé, je jediná dívka na celém světě, která by pro tebe a vaši lásku obětovala život. Druhé, to červené, je osoba, snad muž, tvůj nejvěrnější přítel. Obdoba toho prvního případu. také ho neznáš, ale dal by za tebe ruku do ohně... Dívej se pozorně.«

Chytil náhle Nona pod rameny a vynesl ho do závratné výše, pronikli mezi mraky a i ty nechali hluboko pod sebou. Dusící se Non viděl celou kulatou plochu zeměkoule, oříšek točící se v mlze hluboko pod ním, a dostal zá-

vrať. A v té rotující závratí najednou našel na malé kuličce, někde v části východního kontinentu, světélkující bílou hvězdu a potom, po chvíli letu, v pláních Severního pólu, skoro neviditelnou červenou tečku.

»Vidíš,« řekl ďábel s mírným povzdechem při zpáteční cestě,« tak to je. Ty nikdy svá světla nenajdeš, i když je budeš stále tušit a budeš o nich vědět, že existují.« Krátce a stroze se zasmál a postavil Nona na pevnou zem.

Přestože Non od budoucnosti mnoho nečekal, snad jen to aby oklamala představami i jiné tak, jako jeho, měl té jasné hvězdné noci, kdy vál jižní tarán, průhledy do budoucího života zcela odlišného od toho dnešního. Ležel zabalen v ovčí houni a cítil se být hvězdou, jednou z mnoha nad jeho hlavou, malou, blikavou, přesto však důležitou a opravdovou. Ďábel byl v té chvíli navěky zapomenut.

S východem slunce došel Non do kraje hliněných lidí. O těch vyprávěla Nonovi už jeho chůva. Vlastně mu tenkrát vyprávěla i o Satanovi. Podle ní byl neobyčejně krotký, slušný muž, vybraně oblečený do splývavého pláště, tak jako každý jiný muž z vyšší společnosti. Někdy se prý, jak říká kronikář, lišil tím, že

měl místo ocasu nos a zanechával tam, kde se posadil, otisk dvou tváří. V minulém životě byl ďáblem v židovském pekle, sloužil Biliálovi a Gevurovi a pak si musel nechat najmout člověka, který ho zabije, aby se dostal do pekla křesťanského. Ted' byl Satan a občas se prý bavil tím, že maloval levou nohou ikonu. Dokonce jednou namaloval dvanáct apoštolů na krunýři živých želv a vypustil je do lesa. Nikdy se už nesešli u společné večeře. Ano, přesně tak včera vypadal vzpomněl si Non, ale brzy ho pustil z hlavy. Jeho cesta se lámala v půli a směřovala k obydlí hliněných lidí.

Kdyby nebyla ta země tak kamenitá, byl by do ní zarazil svůj meč a modlil se k němu jako ke kříži, přestože nikdy nevěřil ani v sebe, ani v nikoho jiného.

Byl zde, na dosah hliněným lidem. Nebyli jen výmyslem chůvy. Před krčící se skálou byl v hlíně vypálený kruh ohniště, který tvořil s mohutným dubem sežehlým v koruně bleskem, vykřičník, o kterém chůva mluvila. Udělal dva kroky k temnému jícnu jeskyně, skryté v kořenech stromů a zůstal nehybně stát. Před ním se třepetaly na pokroucených větvích obětní ozdůbky, řemínky s korálky, které se

proplétaly prázdnými očními jamkami lebek drobných hlodavců, umístěných na ohořelých špičkách větví, zaražených v zemi. Třepetaly se a lákaly svou barevností poutníka k tomu, aby je pozvedl ke tváři a přičichl k vysušeným kouskům kůže zabitých zvířat, aby nasál pach věčného a pravidelného umírání hliněných národů, žijících zde, v masivu hory, chráněné posvátnými pohanskými značkami. Non se nadýchl a ucítil v prsou zvuk otevírajících se rezavých dveří třinácté komnaty. Znal ten slibný zvuk.

»Musím,« řekl do studeného ticha a slovo se orosilo a bíle omrzlo, než ledové padlo k jeho nohám. »Co jsem živ jsem všechno jenom musel...« Udělal pět kroků a stín před ním, obrovský a pórovitý, mu zatarasil cestu. Ano, bezpochyby to byla socha z hlíny. Poustevník, upínající oči k nebi. Zračila se mu v nich rozháranost člověka, který není rozhodnut, který váhá, přestože ví, co by chtěl. V ozvěně větru jakoby Non slyšel: »Ani ty ne-nalezneš to, co hledáš a posloužíš jako důkaz těm, kteří si myslí to samé...«

Zatím ale Non ví co chce, jde dál a tma jeskyně mu hladí stínem záda od šíje až po patu jeho jelenicové boty.

Vstupuje do prostoru osvětleného září, vycházející z okrouhlých jezírek, roztroušených

po dně jeskyně. Stoupají z nich kužely světla tak sugestivní a hmatatelné, že tvoří z rozsáhlého jeskynního prostoru majestátní sloupovou síň egyptských králů. Zvuk jeho kroků kličkuje zmaten mezi těmito paprsky, aby záhy vysílený klesl zpět do ztichlých šlépějí. Hájemství předsvatyně hliněných lidí se nadechuje, aby pozřelo narušitele svého ticha.

»Lidé z hlíny jsou jen stíny,« pokřikovali jako malí kluci v patřičné vzdálenosti od podobných jeskyní v okolí vesnice, kde žili. Non si dobře pamatoval jak chůva říkala, že jsou to lidé, kterým se nesplnila jejich přání. Byli pro něj strašidly, která žijí v jeskynní tmě ale jak se přesvědčil, bál se zbytečně. Jeskyně ve které přenocoval byla tichá a prázdná celou noc. Ráno, odpočatý a svěží, vyrazil k městu, které již nebylo daleko. »Představy, kterých se bojíme často ožívají a rostou, protože je živíme svým strachem,« opakoval si cestou.

Vlk běžící za svou kořistí má zcela jasnou představu, proč tak činí. Má před sebou jasný výsledek svého snažení, nemůže být proto po jeho dosažení nikdy zklamán. Snad jen množstvím, nikdy ne představou. Nonovou před-

stavou byla mlhou obestřená Osma a nepřijemný pocit, že to tentokrát nezvládne. Přemýšlel o tom jednoho večera, kdy město bylo již na dosah ruky, za posledním hrbem pohorí. Rýpal větví do vyhaslých uhlíků ohniště, na kterém si před chvílí opékal lasičku, zabitou v nestřežené chvíli jednou ranou meče. Rána jí odťala hlavu ve skoku a bezhlavé tělo skok dokončilo. Non přemýšlel o tom jak lze rychle přijít o život, ve skoku, v pohybu... Jeho život byl neustálý pohyb. Příliv, odliv, nebe, propast. Byl nezávislý, ale umíral tou nezávislostí, protože se měnila po delší době v samotu. Samota je studená, tichá a nekonečná, jako ta ztmavlá plocha nebe nad ním. Je na celém světě stejné, ale jak odlišné jsou události, které se pod ním dějí!

Ulehl a díval se do vzdáleného prostoru na první pohled hustě zaplněného hvězdami, které mají ve skutečnosti k sobě tak daleko, že raději putují osamělé po své předepsané dráze.

Vysoko v horách zazněl dutý kovový zvuk a Non si v polospánku vzpomněl, že podle pověstí žije v horách, v Síni sebevrahů slepá opice, která odbíjí zvonem každému jeho čas.

Spí a z podvědomí přichází chuťvina pohádka o neohroženém princí, zachránci všech princezen v kraji, ve kterém vybil i všechny draky. Stál pak ve stíněné sluji před drakem posledním. Napřáhl se k ráně: »Teď ho zabiju«.

»Koho?« ozvalo se ze tmy sluje. Upřel tam svůj zrak a pátral po původci otázky, ale ta pokračovala odpovědí: »Je to zase mlýn!«

Princ se s údivem narovnal. »Mlýn?«

»Ano,« řekl hlas patřící snad nějakému hliněnému obyvateli sluje. »Zase další mlýn, žádný drak, to už tu bylo.« Než si vše princ srovnal v hlavě, zamíchal se do hovoru i zatím klidný drak.

»Ochoč si mne,« řekl, jako by neslyšel poznámku o mlýnu.

»Hm,« zamyslel se princ »kdysi dávno mne o to požádala jedna liška.«

»Ta liška jsem já,« odpověděl drak.

»Je to mlýn,« špitlo z kouta něco.

»Dost jsi se změnila, liško,« poznamenal chmurně princ.

»Kdo není ochočen, mění se. Ochoč si draka a bude tě poslouchat i liška,« zavrtěl ocasem drak.

V tu chvíli však dopadl princův meč na jeho hlavu a rozčísl ji na dvě zelené polokoule. Sekal do draka ze kterého létaly malé

kousky do všech stran a měnily se v prchající lišky.

Toho času oslavili v kraji smrt posledního draka a přišli o poslední mlýn.

Non vyšel časně ráno a jak scházel do údolí, opadávala z něj stísněnost z událostí prožitých v šedých skalních masivech za jeho zády. Stezka, lemovaná stále nižšími balvany, se rozlila v širokou silnici s výhledem na zalesněnou planinu. Zhluboka se nadechl. Z platanů se snášely oranžovohnědé listy a pohodlně usazení ve vyhřátých korunách stromů bzučeli a předlí roztodivní brouci. Non procházel údolím po zbytcích silnice, rozježděné koly kočárů a mimo vůni podzimu, vnímal i lehkou vůni dam, které se v těch kočárech kdysi vezly za stejným cílem a slyšel i jejich flétnový smích, podobný zpěvu ptáků, v tu chvíli však ztichlý a kleslý do náručí milenců.

Les se náhle převalil na levý bok a věže města Polychromu, hlavního města Daphnelandu, přivítaly Nona okázalou vznešeností.

Polychrom byl podle pověsti nazýván také Psí město. V dobách, kdy to bylo jediné obydlené místo v Daphnelandu, odešli muži do války s maurskými kmeny, ze které se vrátil

jen jediný. Na voze, taženém tvory, podobnými vlkům, ale přítulnými a menšími. Ve městě ale nezůstal, odešel se svou ženou do hor. Ve svém smutku si osamělé vdovy jeho psy rozebraly do svých rodin, kde se o ně pečovalo s velkou láskou. Psi se proto vůbec necítili osamocení, pářili se mezi sebou a rychle rozmnožovali. Sežrali ve městě všechnu potravu a potom i své pečovatelky. Snažili se proniknout do okolních lesů, ale zde žila jen zvířata větší a silnější než byli oni, proto se uchýlili zpět do chátrajícího kamenného města. Zde po nocích docházelo ke krvavým bitkám o zesláblé jedince, kteří se již nemohli bránit. Z města je vyhnali až potomci válečníka, který původně psi přivezl.

Dva kamenní, rozšklebení psi na mostních pilířích chrání vstup do Polychromu a dodnes připomínají starou pověst.

Když překročil Non řeku, ocitl se před měděnou bránou s korálovými sloupy a věžemi, které se zdály být ze skla.

»Tak to je Polychrom.« Nadechl se a vstoupil. Paprsky vody, rozstříkované četnými fontánami na náměstích jak dlaň, zvaly k napití, do vzduchu stoupaly tóny harf a mísily se

s hlasy trhovců, táhnoucích své káry. Non cítil tep města, jeho vnitřní, neklidný život. Vzrušení se pomalu přelávalo i do jeho těla. Míjel bílé štíhlé domy v úzkých a přesto prosvětlených uličkách, které shlížely, s hromadami nametených pilin u svých prahů, na hemžení kupců a nakupujících. Nachýlené, jakoby naslouchaly jejich neuvěřitelným historkám, zavírajíce své kamenné oči před vzdechy lásky ve svých tmavých útrokách.

Úzkými uličkami Non vešel na rozlehlé náměstí s tržištěm, obklopeným kupeckými domy s přízemními krámky, do posledního místa zaplněné stánky a kárami s obilím, zeleninou, dřívím, kůžemi a kdoví čím ještě. Kolem stánků a beček se zelím se tlačily tlusté hospodyně, nakupující zásoby na svátky.

Když míjel okno městských lázní, orosené párou unikající škvírami ven, zatoužil po horké lázni. Myšlenku však rychle zahnal a jen zabručel: »Nejdříve musím nalézt palác Osmy«. Ržání koní zapřažených do lehkého vozu s baldachýnem jej donutilo ustoupit stranou. Ve voze, za lehkou průhlednou záclonkou ho sledovaly uhrančivé dívčí oči, zaujaté jeho koženou žoldáckou kazajkou, přímo se vpíjející do rozložitého poutníka. Kočár jel pomalu a Non veden instinktem, jej sledoval podél hradeb, po vyklenutých kamenných

můstcích, kolem jatek až k ampuli pyšného průhledného paláce, obaleného četnými sochami sfing, harpyjí, jednorožců a bazilišků. Tam vůz minul hlavní bránu a zabočil do dvora, kde těžká vrata zastavila Nona s nepřátelským třesknutím. Jen sochy na něj z výšky hleděly kamennýma očima, pronikavě a vědoucně. Věděly, že ti kteří žijí v těchto zdech, jsou zvyklí na kolotoč života, kdy — sotvaže je jeden nepřítel poražen, zvedá se již z prachu jiný.

— ŠŠŠŠ — zvuk spouštěného provazu u boční zdi paláce. Non zahlédne ženu se zelinářským vozíkem, jak vkládá do košíku, spuštěného z okna, čerstvé saláty, okurky, rajčata...

»Prosím vás,« vyhrkne na ni. »Co je to za krásnou stavbu?«

Zelinářka se narovná a shrne si z obličeje mastné vlasy. »To je palác Osmy, pane,« odpoví a v očích se jí mihne úzkost.

»Palác Osmy,« opakoval si Non tiše ještě dlouho po tom, co kola vozíku dodrkotala s ozvěnou kdesi v průchodu a nahoře se zavřelo kuchyňské okno.

»Palác Osmy.« Náhle v něm klesla všechna odvaha, všechna touha zjistit, co je to Osma

i utkat se s jejími nástrahami. A jak ve strachu padal uvnitř své strmé duše a snažil se zachytit nesčetných výstupků, vzpomněl si, co mu kdysi říkal otec: »Člověk musí klesnout hodně hluboko, aby měl při návratu pocit vítězství ze své závratné výšky. Musí klesnout nejhloběji, aby se mohl odrazit od dna...«

Non tedy vykročil a vešel stínem nepřátelského průčelí paláce do zívající kamenné brány. Když vstoupil do paláce stala se ze dne noc. Zvenčí tak vzdušná a prostorná, působila stavba uvnitř jako kobka. Zavřenými okenicemi vysokých oken pronikaly do opuštěných sálů, kterými procházel, jen úzké a ostré jehly světla, chabou orientací ve tmě spíše zhoršující. Před zvukem jeho kroků prchaly do temných koutů pluky pavouků a drobných lesklých brouků. Až přes stísněný dvůr, porostlý břechtanem vniklo do místností více světla a Non viděl, že jsou zařízené starodávným nábytkem pokrytým vrstvou prachu a na zdech visí zčernalé portréty v mohutných, zlacených rámech.

Jak kráčel dál a hlouběji do nitra paláce, cítil, že se z tohoto labyrintu vlastními silami nedostane. Chodby se měnily v místnosti, stoupal a scházel po schodech, ocítil se v prostorných halách, pronikal do ložnic, kde stály proutěné panny, připravené předat svoji záři-

vou večerní róbu znuděné velitelce. Vše svědčilo o tom, že tato část paláce je pouze připravena začít žít, že je jakousi zálohou pro případ, kdyby se do ní jednou někdo nastěhoval, vychovával děti a byl šťastný.

Hudbu a zpěv uslyšel Non současně. Zpěv se nesl v hrubém altu z chodby vlevo, kde se podle lehké páry a sladkého pachu, nalézala zřejmě kuchyně. Hudba se linula ze dveří vpravo, nečekaně osvětlených trojúhelníkem světla, pronikajícího sem věžním oknem. Vyklonil se z něj a naskytl se mu pohled na kamenná cimbuří, stříšky a komíny mizící pod břichem věže, kam již nedohlédl. Na věžičkách tančilo slunce a z Nona se pomalu vytrácela stísněnost tmavých sálů, kterými procházel.

»Tento pohled mám nejraději,« ozvalo se za ním a když se prudce otočil, díval se do očí dívky, která jej sledovala nedávno z kočáru. V rukou držela loutnu a usmívala se.

Tak dlouho jsem byl sám, že je ve mně obsažen muž i žena, pomyslel si v té chvíli Non. Ale tato žena ve mně není, je jiná, dráždí a provokuje sklopenýma očima a tím že nic neříká, jenom se dívá a usmívá. Pravý

koutek úst má výš a od něj se táhne malinká vráska, která našeptává, že If — tak se dívka jmenuje, svým peklem již prošla. Stojí tu očištěna, připravena k novému hříchu a říká něco o cizinci a o tom, že může zůstat. Nabízí mu domov a on, zvyklý na smečku a na mokré stany v bouřlivých nocích, cítí jak se opět propadá, jak skřípe zuby a oči má plné vody i když neprší. Nechá se odvést do modrého pokoje, kde je zbaven šatů a ponořen do smaltované vany, která připomíná tvarem harfu. Je umýván a se smíchem je mu odebrán i jeho meč. Je umýván důkladně a stydí se za své vzrušení.

Dlouho po půlnoci, když If spokojeně odychuje vedle něj a Non je opět po mnoha týdnech mužem, dívá se do tmy a náhle ho napadne: »Proboha, pro ďábla... co já tu vlastně dělám?«

V noci měl Non sen, že je tiskařem, tím ďáblovým pomocníkem a neumělé litery nabíjí do muškety a střílí z nejvyšší věže paláce po lidech na tržišti. Písmena se jim otiskovala do obličejů a z lidí se stávaly chodící knihy.

Vyprávěl sen If a ona mu po chvíli odpověděla: »Abychom ospravedlnili své chování, hledáme ve snech náhrady, prožíváme svůj život v příbězích jiných lidí...«

Nechápal a přebil svoji nejistotu hrubým smíchem. Příští noc se mu zdálo, že jsou jeho ruce uvazovány na dlouhé provázky, končící někde v obloze. Tentokrát If raději neřekl nic a na sen rychle zapomněl.

Proti matnému světlu, pronikajícimu zastřeným oknem vypadal Non se svěšenými rameny jako obrovské »A«, jak most nad propastí, jak pyramida v centru noci. Nepočítal hodiny svého pobytu v paláci, nerozlišoval dny. Bylo jen milování v šeru místnosti v purpurovém oparu zapomnění. Ocítl se ve víru točícím se stále rychleji.

»Cítím tě tam dole, hluboko, velmi silně Tě tam cítím, i když ležíš jenom vedle mne,« říkala do tmy, do omrzení If, »tam, kam vkládáme zkušenosti jako záložky do knih. Svlékni se a už se, prosím, nikdy neoblékej. Pojd' sem ke mně, toužím po tobě.«

Non opět stál nad hromádkou svých šatů, odpadků vymyšlených dobou, pohlédl na svou partnerku a nebyl náhle ničeho schopen. »Chtěl bych Tě chvíli jenom hladit...«

»Já vím,« řekla If a lehce strnula. »Zde muži často naleznou své ztracené otcovské city!«

Potom prudce vstala, pokrývkou svrhla broušené sklenice s vínem, postavené u lůžka. Byla náhle vzteklá a vzpurná. Oči se jí změnilly v tmavá kola. »Všechno se dovolí malým holčičkám, všechno se jim koupí, když zažadoní..., ale my chceme silné muže, chceme podléhat, ne hladit, chceme se pyšnit tím, že jsme dospělé ženy, ne hračky svých mužů — otců. Běž si hladit toulavé psy!«

Její výkřik se odrazil od stěn, od Nona, od reliéfů na stropě a zřítíl se do vlahých pokrývek. Znovu zakřičela, její hlas se měnil v jekot bouře.

»Jsi muž nebo skořápka, vycpaná otepí slámy?«

On však nevnímal, stál ve tmě a současně jel se smečkou žoldáků po zmrzlé drolivé stepi, která odskakovala pod koňskými kopyty v ustrašených gejzírech hlíny.

»Slyšíš mne, ty přivandrovalče, ty nulo, vnímáš mě?« křičela ta žena na lůžku, nyní již zahalená prostěradlem. Ale Non cítil vítr zvířeny prudkým klusem, šlehající vlasy a vlhkost čela, kapky potu stékající rytmem cvalu do očí. Oslepovaly jej, ale nebylo potřeba ostražitosti, protože těsně po jeho pravém boku uháněl Šedivec a po levém, mírně pozadu, Očka, po zimě vyhublá, ale připravená bojovat s třikrát větším a silnějším nepřítelem než byla sama.

Toho šedivého míšence dlouho tlupa nechtěla přijmout, ale když se stal Non vůdcem, všichni zmlkli. Očku miloval. Nemohou však být dvě bytosti stejné povahy v jediném společenství, aniž by nedošlo k jejich střetu. Pochopil to první a proto ji musel zabít.

If zmlkla a štkala do pokrývek. Jak se Non probouzel ze živého snu, zabloudily jeho oči k ní a po lesklých vlasech sklouzly k dýce vykládané diamanty, ležící v míse s ovocem. Díval se na ocel, matně svítící v šeru a čekal, zda v něm uzraje rozhodnutí. Po dlouhých minutách ticha se odvrátil a schoulil do sebe. Není již žoldáckým vůdcem, není již vůdcem nikoho. Kristus si vyměnil na poslední chvíli roli s Jidášem a on se marně pokouší o totéž.

Je velmi málo zvířat, která dokáží žít sama. Většinou brzo umírají, když nenaleznou vhodného partnera. Člověk je výjimka. Rád se trápí. Non je skvělý příklad trápícího se člověka. Kdyby věděl proč a jak zahynula ta zvířata, jejichž obrovské kosti viděl v jeskyních Nevermoru, možná by se vzchopil a bránil osudu. Ale neměl ani tušení, že v době hladomoru se malá dravá zvířata vrhla těm mohutným na nohy, ohlodala jim je na kost tak, že ta velká

silná zvířata padla s řevem do prachu a zde byla zaživa, v klidu, malými dravci sežrána.

Poslední dobou If přichází z města stále později, se záhadným úsměvem a dokonale unavená. Na rozdíl od dalších žen z Osmy, o kterých Non zatím jen tuší, stále k němu vzhlíží jako k vládci. Ale komu vládnout v prázdných pokojích... Podivné společenství Osmy! Nikdy nevycházely společně, nejedly vždy u společných stolů, dělila je kamenná schodiště, chodby, těžké závěsy a pravidelné hodiny, vymezené k podávání jídel. Jednou je, zasněný, přirovnal k zakletým princeznám. I jejich palác byl zakletý. Dveře, stovky různých dveří se nedaly otevřít jindy, než v čase jim určeném a Nonovi neznámém. Když chtěl jednou od If prchnout byly otevřeny jen ty dveře, které vedly chodbami opět do její komnaty. Tenkrát nevěděl, že chtít uprchnout v nepravý čas je jako sklízet jablka na jaře. Nevěděl, že cesta i směr jeho útěku jsou určeny tak, jako pradávna výměna dne s nocí.

Malá myška škrábající drápky o hladké stěny skleněného trychtýře, který dole ústí do nádoby s rozžhaveným uhlím. Marně se škrábe nahoru, sjíždí stále zpět k jícnu sopky. Do

trychtýře byla vhozena alchymisty jako pokusné zvíře. Jak dlouho vydrží?

Non se probudil zpocený a sám uprostřed noci a sen o myši v něm vězí jako nůž. Kde je If? Přejde k ránu, nají se, usměje, navoní oleji, milují se, odchází... Beze slova. Zahleděná do sebe, šťastná, že má u boudy hlídacího psa. Z dlouhé chvíle začal Non kreslit. Nejdříve jen nesmělé pitvořivé obličej, své společníky. Předlohou pro ně mu byl jeho vlastní odraz v zrcadle. Povídal si s nimi, později přidával k tvářím těla, vznikaly zálibné autoportréty. If vždy ráno pochválila jeho novou práci a šli společně, unavení spát. Neptal se jí na nic a ona nic nevysvětlovala. Kresby se zlepšovaly, přibývalo jich a osamělý Non se přece jen nakonec zeptal po jedné zvláště dlouhé a tiché noci, zda jej If ještě miluje.

»Jistě,« odpověděla. »Moc hezky kreslíš. Byla jsem ti přece jen k něčemu platná, vypracoval jsi se.« Usmála se a zmizela v temných chodbách. Od doby, kdy přišel do paláce uplynulo právě šest měsíců.

Lépe je zůstat ležet a nehýbat se. Jako mrtvý být branou k pravdě. Je tma a někde tichounce vníká do kobky hlína. Jílovitá, drobná hlína,

kteřá zasypává a pomalu přikřívá vše od podlahy až po strop. Plní ústa, uši, nosní dířky, vlhkostí rozkládá tělo a ubírá mu poslední zbytky sil. Ležet a čekat do rána, zda to byla opravdu hlína nebo jen zvláště tmavá noc. A byla-li to hlína, křičet do umdlení, aby kolemjdoucí sklonil ucho k zemi a pro sebe se usmál: Někdo tam šeptá! A je to vůbec šepot z hlíny? To šeptá tma hebkým, dívčím hlasem a otevírá skryté dveře, kterými Nona vtahuje ze sna do jiné tmy. Ta voní a svléká. Co je to za ženu? Další z Osmy? Samé otázky!!!

Je snad dcerou toho muže, co mi vstoupil do cesty tenkrát na stezce, napadlo Nona, když ráno poprvé uviděl Ullu, svou noční únoskyni. Satan i Bůh se dívají z jejího tichého obličej. Zlaté spirálky vlasů jsou krutě spoutány bílou stuhou, která se vine po levé straně okrouhlé tváře k ostře rudým ústům. Kontrastují s unuděným přivřením víček, které skrývají pronikavý a zvědavý pohled.

Ulla leží na černém divanu zdobeném červenými květy máků, v černé přiléhavé tóze, která dává vyniknout její štíhlé postavě, s koleny mírně od sebe. Pravá ruka v krajkové rukavičce drží poupě růže a zdánlivě bezmyšlenkovitě, krátkými prudkými pohyby, šlehá

jejím stonkem přes vnitřní stranu stehna levé nohy.

»Kde vězíte?« Nesmyslná otázka jak vědro ledové vody.« Již půl roku jste v paláci a já vás ještě neznám!« To bylo míněno jako výčitka a Nona překvapivě povzbudila, o nočním setkání ani slovo.

»Sedněte si ke mně a vyprávějte mi něco... Prý jste byl najatým vrahem?«

»Ne,« brání se s ochablým úsměvem Non, »byl jsem pouze žoldák, císařův voják...«

»Znásilňoval jste ženy?« ptá se dychtivě Ulla a on se zarazí. Co odpovědět na tak přímou otázku neznámé ženě. Neznámé? Byl vždy proti takovému násilí a tuto výhodu vítězné strany přenechával ostatním mužům ze své skupiny. Pravda, díval se zpovzdálí a trochu jakoby jim záviděl tu možnost ukořistit bránící se ženu protivníka a dát jí najevo, kdo je pánem... Ale sám... to ne, raději ne. Sedí a vyhýbavě líčí zážitky.

»Předved' mi jak znásilňují ženy námezdní žoldáci. Ihned... teď!!« Ulla vstává a věší se na Nona. Její černá tóga povoluje a padá na zem. Je to jiné než v noci. Je žoldákem a rozechvělá Ulla jeho válečnou kořistí. Ano, jako kdysi! Oči zaslepené touhou nevidí a proto neví, že je to všechno naopak.

Samotu živí noc a Non se cítí sám, přestože Ulla sedí v křesle proti němu, již oblečená v lesklé brokátové kalhoty tureckého střihu.

»Znásilnil jsi mne,« usmívá se, »protože jsem to chtěla.« Její úsměv je rampouch vražedný do oka.

»Zabiješ někoho, když si to budu přát?« Celá ztemní a stává se černou koulí. »Nezabiješ! Slabochu! To není tvé přání — ale tamto bylo! Cítila jsem to z tebe, ty králi kozlů!« Sprostým smíchem odkrývá všechny zuby a Non má přání být malou larvou zalezlou do stropního trámu komnaty, co se nemusí hýbat ale jen se dívá.

Dívá se na jedno místo pod sebou, které má rád a je na jeho klid zvyklý. V kuželu světla se zde honí dva tygři, každý za ocasem toho druhého a svými těly tak tvoří žíhaný kruh, ve kterém sedí malý chlapec. Chce jít za svým otcem ale přes tygry nemůže. Non se dívá a pomalu začíná chápat, že on je nejen tím chlapcem ale současně i těmi tygry. Vrací se zpět ze skuliny ve stropě, vstává a nalévá rubínové víno sobě i té ženě v brokátových kalhotách. Pije a přestává počítat dny a noci.

Při jedné večerní procházce s Ullou po vnější hradební zdi Non uklouzl po jemném bílém písku a svezl se bokem do výsypného otvoru na odpadky. Zachytil se v poslední chvíli kovových hrotů, zabraňujících nepříteli vniknout tudy na hradby, přesto jeho nohy zavlály nad střechami Polychromu. Křečovitě se držel a snažil se vysoukat nohu na kamenné ostění. V té chvíli, do svých myšlenek zcela zabraná, vždy o tři kroky napřed, Ulla řekla: »Obejmi mne, cítím se tak sama.«

Nemohu, křičely Nonovy oči a střídavě se obracely k Ulle a k hloubce končící příkopem s bodáky čekajícími na těla útočníků.

»Obejmi mne, pokud mne miluješ!« Vzdalující se postava. »Lidé, kteří se milují se objímají a líbají stále. Slyšíš?!« Dupnutí vlastní nohy jí zastavilo a ona se konečně otočila. To se již Nonovi podařilo přehoupnout tělo do bezpečného prachu hradební pěšiny.

»Ano, snažím se... už jdu,« zahalekal a postavil se.

»Už je pozdě!« odpověděla ledově. »Jsi sobec, kterému nezáleží na druhém.« Odcházela a Non cítil, že bude muset do další komnaty. Tuší, že bude muset odvalit další kámen, aniž ví co pod ním najde. Prchá chodbami, v prázdných pokojích nachází broušené karafy

s víny, které vyprazdňuje a rozbije. Bloudí a má pocit, že mu pukne hlava žárem. Běží a padá.

Nejhorší byly v paláci nedělní snídaně. Při nich se setkávali všichni. Non, ženy, které důvěrně znal, služky i ty ženy z Osmy, opředené zatím tajemstvím nepoznaného. Ty ovšem seděly odděleně a slyšet byl jen jejich šeptavý smích.

Inna, v jejichž komnatách právě dlel, mu dolévala čaj a v předklonu nabízela hluboký výstřih svých šatů. Ty, které byly již mimo jeho dosah, byly nevšimavé a kamenné.

Jak je to nepostřehnutelné, ta tenká hranice, za kterou se posouvají z vlastní vůle, po několika dnech a nocích, myslel si Non. Jak je to těžké žít se třetí, chtít ji mít jen pro sebe a myslet na čtvrtou, cítit pátou, šestou, sedmou, která zase jen čeká na osudové setkání. Všechny jsou tak krásné a člověk není schopen určit, v čem by mohla ta další být lepší než ta nynější. Roztrhne mě to! Pravá ruka nemůže k levé, přestože levá strana mozku se s pravou líbá celý den. Pravá plíce je spojena s levou, ale té závidí srdce, ona má jen vzduch. Život je vzduch a doufání, že ta další bude

konečně chtít Nona takového jaký je. Ale Non sám neví jaký je a těžko se mu loučí s již dobytým. TO DOBA VRAŽDÍ MUŽE!!!

»Nelíbilo se ti to?« zeptala se udivená Inna, »nebo proč jsi tak zamklý? Jsem horší než ty přede mnou?!«

»Ale ne,« brání se zaskočený Non. »Po tělesné stránce jsem ten nejspokojenější muž... Jenom, víš, mám takový pocit... není to dokončené. Celý ten náš vztah, krásný... ten není dokončen. Mám pocit, jako... pocit, že mi úplně nepatříš...«

Těžko se to říkalo a odpovědí mu byl její smích. »Muži! To jste celí vy — páni tvorstva! Půl života hledat tu, která by jim patřila a druhou půli ji hlídat a bát se, aby vám ji někdo nevzal. A celý život je pryč!«

Začala si oblékat svá průhledná nic a stále se polohlasně smála. Za okny padla tma a Non tiše namítl.

»Ale, vždyť z našeho vztahu může být dítě, pokračovatel rodu...«

»Ty jsi dítě!« Inna se otočila k Nonovi a výraz jejího obličeje ztvrdl. »Nerada spím s dětmi — zmiz!«

Non následoval napřažený prst a se svými svršky v rukou si připadal jako nahý Adam, vyháněný z ráje. Jako Adam, vyháněný z ráje Evou.

Dveře, kterými zmatený Non prchal, zbaven sebevědomí, s uzlíkem šatů v náruči, nebyly východem. Ocítl se ve stroze zařízené komnatě, bez okenic, oslepen náhlým proudem bílého světla z masivních svící, které stály v podstavcích mramorových soch římských vůdců. Do přísného výrazu místnosti však přirozeně zapadaly. Stěny byly holé, bez gobelínů a obrazů, na úzkém lůžku uprostřed místnosti seděla žena s kulatýma očima ryby v jinak hezkém obličejí. Chladná a strnulá, opak té minulé, vyzařovala z ní odmítavá krása potopené Atlantidy. Jen se dívala a mlčela. Prohlížela si nahého Nona tak, že schoulený náhlým studem a tichem, usedl do jediného křesla blízko dveří, aniž byl vyzván.

»Nechci tě takového,« pronesla do ticha, »oblékni se!« Její pravá ruka ukázala na úzkou dubovou skříň při zdi. »Oblékni se a chovej se jako muž! To máš opravdu tak málo sebevědomí, že tě může nějaká taková...« ruka naznači-

la směr, »svým drzým chováním rozházet?« Non neodpověděl, vstal a zamířil k šatníku.

Byla to vládkyně tělem i duší, což poznal Non po důstojné večeři, nepřiliš bohaté, ale chutné, kterou přinesla hubená černoška v mužských šatech. Sevřen ve šlechtickém límečku, který ho tahal za vousy na krku při každém otočení hlavy, byl vyzván ženou, která se mu představila jako Sandra, aby odešel do ložnice spojené s bílým pokojem těžkým tkaným závěsem a počkal. Když se vykoupala ve fontánovém salonku, přišla celá provoněná a vyzvala k očištění i Nona.

Fontánový salonek byl vykládán tyrkysovými dlaždicemi, připomínajícími ploutve duhových mořských ryb. Nebyl tu zvláštní vchod pro služku, která by dolévala do koupele vroucí vodu, tak jak tomu bylo v Ifiných sálech. Uprostřed stála vana ve tvaru lastury, plná vody s opadávající napěněnou vůní, zbylou po Sandře. Vděčně tuto koupel využil i přes neodbytný pocit, že je zde za všech okolností pouze »ten druhý«.

Po takovém milování — takový sen! Pavouci, malí ocelově šedí pavouci... Byli všude, lezli do rukávů a nohavic, zaplnili celou plochu lože, lezli a chřestili. Non zvedl levou ruku a vyhrnul rukáv. Stovka jich byla nalepena na předloktí jako hrozen vína. Udeřil do nich druhou rukou, ale místo aby je rozdrtil, zarazili se nohama do jeho masa. Byli opravdu kovoví! Nohy jako vidlice vězí v paži, pohybují se a ryjí v ní krvavé brázdy.

Sny byly živější než Sandra. Dělal jen přesně to, co bylo nezbytné, a pro Nona — vůdce, bylo její chování horší než souboj oboustranným mečem. Vlastně ji ani moc nezajímal.

»Odejdu,« řekl si po jednom takovém dni, stejně nijakém jako ty předešlé. Potom mu vytanuly na mysl kláštery *Nekrophalu*, místo věčného klidu, kam bude přijat pouze po této zkušenosti.

»Ne, musím stoupat po malých schodech. Stoupá se po nich lépe i když pomaleji než po velkých.«

Visuté palácové zahrady, schované mezi kamennými hradbami, byly vytvořeny z různých keřů do tvaru bludiště ze kterého šlo vyjít jen důsledným odbočováním na křižovatkách stejným směrem. Východ ze slepých uliček záležel na pochopení myšlenky architekta bludiště, který, ač dávno mrtvý si tímto dílem dodnes ze všech tropí šprýmy, podoben jinému architektu, jenž stvořil lidskou bytost a nechal ji bloudit životem s tou samou zlomyslností s níž opustil v nejtěžší chvíli svého syna na kříži. Avšak kde zbyl smysl bloudění, když známe návod a proč jsme do bludiště vstupovali, nechceme-li bloudit? Smyslem bloudění je bloudění samo a stane-li se někdo znalcem bludišť, vytváří sám nová bludiště, jimiž jsou bloudící vedeni sami k sobě. Bloudí-li v labyrintu dvě osoby z nichž jedna vchází u vchodu a druhá u východu, pak si tápají vstříc plni nejistoty jako v milostném vztahu a často se vracejí zpět k počátku objevující marnost svých pokusů o nalezení cesty, jež by spojila dvě cesty v jednu. Narážejí do keřů, zraňují se, ničí nechtěně růže a ačkoli by si přáli setkat se, nemohou se navzájem dostat skrze trní, třebaže druhý je možná docela blízko na opačné straně plotu z růžových keřů. Pochopí-li dvojice princip bludiště, dodržovat totéž pravidlo odbočení, pak si jdou oba vstříc, i když se mí-

její, i když se jejich směr rozchází a setkají se s naprostou určitostí uprostřed bludiště u jezírka s mramorovým faunem.

Zana, kyprá jak bohyně z Kréty, se smála když jí bylo smutno a plakala ve veselých situacích. Přijímala Nona takového, jaký byl, proto se s ní v prvních dnech cítil velmi dobře. Když v odpoledních hodinách hráli v barevných odstínech oken na podlaze její komnaty domino a kostky, cítil se spokojeně ospale a dny jakoby na sebe navazovaly v rytmu mořských přílivů a odlivů, bez bolesti, radosti a vzrušení.

Jednou se Zana zasmála a rukou si shrnula vlasy za pravé ucho tak, že ten smích spojený s pohybem vyvolal v Nonovi dávnou vzpomínku. Koho mi připomíná? Kdo to již takhle dělal? Láska z minulých životů? Nebo ta dívka o které se Nonovi občas zdálo, když ležal na studené zemi s ostatními vojáky zabalený v houni a sám pro sebe předstíral spánek, protože nešlo opravdu spát, když se v křovinách kolem jejich tábora pohybovali ti, které měli za úkol zabít!?

Dívka s příliš měkkým podbříškem, s oddanými očima, plnicí jakákoliv Nonova přání,

kteřá byla jeho hlava schopna vymyslet, se k němu naklonila přes hrací stolec a vsunula černý obdélníček domina do výstřihu jeho košile. Klouzal po těle stále hlouběji až spočinul v rozkroku. Non však nereagoval, ospalá spokojenost se málokdy přátelí s vášnivým milováním. Proto se jen usmál a černou vetřelkyni s perleťovým znamením přiřadil k jejím družkám na stolku. Byl tak spokojený, tak líný, tak znuděný...

Dny byly jako les, ve kterém poutník za dalším stromem nachází zase jenom další, stejný strom. Zanina přílišná péče a dětinskost přiváděla Nona stále častěji k výbuchům zuřivosti. To co na ní dříve zbožňoval, nyní vadilo. Od doby kdy si uvědomil, že pravidelné noční milování jejich těl zalitých světlem měsíce vsakuje stále častěji temné stíny závěsů v komnatě, čekal na svého Kerbera.

Věděl, že je tam s nimi. Ve tmě funí a hlídá Nona více, než jeho osm hlav vstup do podsvětí. Hlídá si Nona pro sebe, aby mohli spolu, jen oni dva, vstoupit do krajiny mrtvých. Zalézá do své podsvětní psí boudy teprve po dvou, třech rubínových karafách. Víno zažene hrubými ranami strach z milování tak jako ob-

chodník s dobyt看 hubenou krávu a Non by bez něj už neusnul.

Zvíře si hlídá Nona pečlivě. Odvází se, v nestřežené chvíli, nasadit na překvapené hrdlo kožený obojek. Vyděšená Zana ráno prchá s pláčem a on kráčí chodbou za napínající se pružnou kůží, na krátký čas spojen se svým Kerberem, chladnou dívkou šedých vlasů i očí. Zinou.

Zinu zajímaly jen psí závody. Non vyváděl psi z podzemních kójí na krytou plochu mezi hradbami, která byla dříve zimní zahradou. Zde si je přebírali chlapíci s výrazem řeznických pomahačů, které Non nikdy v chodbách paláce nepotkával. Byli pouze na závodech, vždy vymydlení a natřené lojem, se strojenými vlezlými úsměvy na odulých tvářích. Stavěli štěkající psy kopanci do vzorné řady, která se dala ve vteřině do pohybu, když byl z boku, z malého otvoru v obvodové zdi vypuštěn ustrašený králík. Vrhali se za ním s jazyky krvavými nedočkavostí. Ty nejlepší psy Zina oslavovala v pozdních hodinách se svými pohůnky. Byli ověšeni, na počest svého vítězství květinami a nesení na malých nosítkách do svých kójí.

Non musel pouze přihlížet, k ránu byl připouštěn i on.

»Dávám jim do žrádla jed,« svěřila se mu Zina »a oni, jako by cítili, že do týdne zemřou, se začínají snažit. Bože, jak oni se snaží! Dostávají ze sebe to nejlepší. To, co v sobě schovávali celý život, na ten očekávaný velký den... A já jim ho umožním...« Nebylo pochyb o správnosti jejího počínání.

Vína bylo u Ziny vždy dostatek, její tělo však bylo pro Nona čím dál větší vzácností. Při jedné noční cestě s hlavou nabitou chřtíčem na kohokoliv, zpítý do němoty strhl obojek ze svého krku.

Do ranního slunce se pak vzbudil ve velké kulaté posteli s rukou kolem ramen ženy vedle sebe, ale nebyla to Zina. Možná v první chvíli... Je jednoduché podstrčit jedno tělo za jiné. Když zjistil, že je to jiná žena, nastoupila obezřetnost. Dlouho však nevydržela, tak jako mnohokrát, dosadil si Non svou novou neznámou do otisku té jedné minulé. Do stálého otisku ve své duši.

Byla to Vetta, květina, o kterou je třeba se starat, přesto silná. V rozpacích, s bílou pletí

napnutou jako pergamen, říkala: »Vždy jsem tě milovala a tys o tom nevěděl. Buď šťastný, jsem tu pro tebe!«

A Nona zabořilo někde hluboko v prsou, jako když se dotkne kov bolavého zubu. Která že to je? Osmá? Konečně klid a naplnění?

Prožitý den byl snem, který vystřídal sen opravdový, když se mu zdálo, jak se Vetta vplížila do jeho lože a vrazila mu do zad zubatý kovový drapák, kterým vyrvala malý krvavý smotek z levé části jeho hrudního koše. Bolestí oslepl, protože se díval a vnímal srdcem... Ještě, že to byl jen sen!!!

Ani u Vetty však nenašel to pravé doupě, do kterého je možné se schovat před nebezpečím. Hledal ho pod stoly jako malý chlapec, ve skříních, v jeskyních... V těch posledních nejméně, protože pro něj byly spojeny s něčím co v nich na něj číhá, prostor plný přikrčených ubližovatelů, ve kterém pokud jej chceš sdílet, musíš se sám stát jedním z nich. To pravé doupě vystlané nejvlastnějšími předměty a prožitky, které ostatním nic neříkají. Doupě natahaných snů, navršených ke zdem, umírajících představ o lidech kolem. Doupě, které patří jenom jednomu, protože není ženského

rodu. Doupě vzpomínek, které dokážou napáchat velkou škodu. Dobrých i špatných i takových, co zahlazují jizvy. Jizvy, kterých je každý den víc.

A u Vetty dny plynou rychle, každý je nový, jiný, rychle se střídají. Na vzpomínání není čas a Non tak rád vzpomíná! Večer se cítí vyhořelý, přesto neusíná, zírá široce rozevřenýma očima do tmy a snaží se vybavit obličej a úsměv té První. A jde ve vzpomínkách ještě dál do jiného, bezstarostného času zcela na začátku svého života. Vidí kopřivy za domem, kde se narodil, vzpomíná na tajné výlety k hlavní silnici, kde projížděla stáda ozbrojenců a kodrcavé vozy na vratkých kolech, na první zážitky z letní bouřky, kdy stěny deště hnané větrem, tvořily závoje měnící barvu podle mraků nakupených před sluncem od kovově šedé po purpurovou.

Vzpomíná na první setkání se sněhem a jeho mrazivou chuť na jazyku i na první závan smrti z tehdy ještě zvířecí mrtvolky rozkládající se kočky s břichem plným bílých červů, kterou později nahradila těla lidská. Hlavou mu běží pohádky, bez nichž se neobešel jediný rodinný večer u praskajícího ohniště bezpečně spoutaného pískovcovými kvádríky. Znovu vystupují mýty a pověsti, které daly později základ jeho zájmu o knihy, tenkrát

ještě tak vzácné. Vybavuje si i refrény dětských písniček o podvedených mlynářích, sloky vyplouvající bez návaznosti z hlubin paměti. Cítí a nechápe, proč je v člověku zabudován ten malý obranný systém, který vyvolává v mozku vzpomínky vždy, když je to dávno vyrostlé dítě na dně a pramálo se mu chce pokračovat ve vyčpělém životě dospělých.

Omlouvá se v duchu Vettě, která vedle něj tiše spí, za svou neschopnost radovat se z každého nového dne. Snad, kdybych tě potkal na začátku Osmy, snad bych, tenkrát určitě... Ale ted'?!

Ted' je však, vzpomínkami, dnešní jizva zahlazena a jeho usínající tělo připraveno k novým ranám.

Nebyl to již on. Ztratil světlo, které ho dělalo zajímavým. Způsoby, které mu zůstaly ztrácely význam ze dne na den. Pohlavnost a nervy. Zařazoval se postupně mezi ty muže, kteří unaveni myšlením a nebo tvářením se jakoby mysleli, uléhají večer do neustlaných postelí a civí do stropu citově pohnuti nad vlastní neschopností.

Když ten večer přišla Vetta nadšená z krásně prožitého dne, zpozoroval přes těžký závěs

obvyklých večerních vět trhlinu, která jí stoupala od úst k levému oku. Smála se a podobná prasklina jí vznikla i na druhé straně obličeje. Rýhy vypadaly jako stařecké vrásky a čím více se Vetta smála, tím víc jí praskal obličej. Kolem očí zely černé propasti a z úst se stávala rýha v rozeschlé půdě. Potom se začaly trást základy města. Chvění neprobíhalo se stejnou silou, někdy se zmírnilo a roztřáslou pouze skleněné ozdoby na svítidlech. Zvonily na výstrahu! Potom přišla vlna vnitřní. Rozechvěla útroby těla a srazila Nona na podlahu.

Je to náhlý zkrat, přerušení paměti, kdy se plavovlasá Vetta mění v tmavou divoženku v pokoji s nevkusným nábytkem v situaci, kterou Non zažije v příštím životě. Je to detail, který zastaví člověka ve spěchu, je to obličej, který se množí v náhrobní desky a z nich opět ve velký hřbitov obličejů s matnýma očima a otevřenými ústy. Ústy náhrobků je vidět, v jejich nitru, v pološeru hrobů, rozpadlé kosti těch, kterým obličej patřily.

»Neéé...« křičí Non a nevnímá v té chvíli, že mu Vetta právě řekla: »Sami spolu nemůžeme být šťastni, musíme stvořit třetího...«

Neslyší, že Vetta vychází z pokoje. Plazí se k oknu a snaží se jej otevřít. Vzduch, dusím se! V prostoru mezi dvojitými okny se hýbe množství malých těl. Tlučou křídly, jsou to

ptáci uzavření mezi skla jak v obrovském akváriu.

Ani později nevěděl co jej vedlo k tomu, aby překonal ty tři kroky k načechránému lůžku, ztuhle jako provazochodec z čeledi potulných kejklířů, a aby prudce nadzvedl pokrývku. Ano, byl tam had! Drobný, černý, stočený v teplé prohlubni po Vettině těle. Využil chvíle, kdy Non dopíjel karafu s vínem a Vetta natírala své tělo vonnou trestí?! Z vedlejší místnosti zní její zpěv a je zrovna tak bezstarostný a svádívý jako hlas, který mu opakoval, aby na ni počkal v poduškách.

Hada ubil Non zahnutým železem z krbu. Bleskově, třemi ranami, hadí krev potečkovala prachové povlečení. Teprve v tom okamžiku jeho tělo ochablo bezvládným strachem. Jazyk se mu v děsu přilepil na patro, čelisti nešlo pohnout. Slyšel jak Vetta vchází, cítil jak jej zvolna obtáčí její paže a navzdory situaci vnímal slova: »Hrdiny mám ráda!« Potom se začal chvět. Chvění jím prostoupilo tak hluboko, že nervy v jeho těle začaly chrastit. Udělal potácivý krok ke stolku s prázdnou karafou, zvedl ji a opět dutě položil.

»Korýši jsou velmi zranitelní,« řekl beze smyslu.

»Nebud' těžkomyslný, milý,« zněl nad ním Vettin hlas. »Je to stejně odporné, jako býti

lehkomyšlný«. Neodpověděl, popošel k oknu a zprudka otevřel okenice do noci. Nad městem visel úplňkový měsíc a Non cítil nutkání říci mu o všem, o nastraženém hadovi, o ženě rozdělené do osmi dílů, o tom, že on měsíc je jediný, kdo opravdu k němu patří. O tom, jak ho přitahují prohlubně a skvrny v jeho světelné ploše, přes které už zešlelo tolik lidí, kteří se domnívali, že se na ně z nebe dívá boží obličej, hlava Boha.

Zazněl ostrý zvuk zvonu. Výrostci v rohových kloboucích, kterým se ještě nechtělo spát, soutěžili o to, kdo zasáhne kamenem litinovou hrušku skrytou ve výklenku útlé zvonice. Zásah. Zvuk jako rána zmrzlé hroudy o rakev Nonův monolog s měsícem však nepřerušil.

»Všichni myslí, že jsi hlava, měsíci, ale ty jsi srdce! Jsi všechno naplněné čeho nemůžeme dosáhnout a po čem marně toužíme, jsi rybí oko neznalosti a nostalgie, je lehké k tobě vzhlížet, lehčí než tě poznat... tak je to i s Osmou. Víš, měsíci, rostu. Pochopil jsem, rostu a sílím sám v sobě. Brzy vstanu a urvu tě z koruny vesmíru jak nahnilé jablko z křivé větve.«

A slyšel tichou měsíční odpověď: »V čem jsi se mýlil ti řeknou tví synové a jejich synové jim zase poví do očí v čem jsi měl pravdu.«

Doleva, doprava, pomalu, líně a přes... Doleva, doprava... Pavouk zaplétá okno a Non se pomalu začíná dusit. Vidí přes napnuté pavoučí tětivy šedivé záblesky rána, stromy v zahradách, bez listí ploché jako stojící plíce. Jeho vyrvané plíce. Vetta ještě spí a Non se snaží od ní odejít. Zatím uvnitř, v sobě. Nebýt ničím připoután. Tak jako dřív mít na zádech to nejnutenější a něco málo navíc. Dvě knihy, vyřezávanou sošku, dopisy. Věci nevyhnutelně nutné k rozeznání člověka od zvířete. Nevěřil, že projde celou Osmou, doufal, že zůstane u první, u třetí, u šesté. Cítil se silný ke zvednutí celého světa nad svou hlavu. Sedmá mu ukázala jakou má svět skutečnou váhu. Jako by mu říkala: Co chceš teď udělat? Pozabíjíš nás osm v tomto paláci? Za temné noci, když město tvrdě spí... Pomůžeš si? Zabiješ Osmu a nová tě čeká za hradbami města! Na všechny ženy v tom světě, který se snažíš uzvednout, tvůj meč nestačí a my zde v paláci jsme jen jejich esencí. Zabij sebe None, pokud se chceš zbavit nás!

Na chodbu lemovanou výklenky, ve kterých stály sochy žen z Osmy, se Non dostal po úzkém kamenném schodišti. Oběma rukama křečovitě svíral meč a tloukl do soch, stínal jim hlavy, bortil těla jak pohanské mohyly až z nich zbyla jen ubohá torza neříkající nic o osobnosti. Zadýchaný, sklonil hlavu a když ji opět pozdvihl, přicházelo proti němu chodbou osm průhledných kněží ve vysokých oválných čepicích, spočívajících na sveřepých temenech ploských hlav. Procházeli kolem něj aniž pohnuli okem, vznášeli se chodbou ke vzdáleným dveřím za kterými probleskoval oheň. Křičel na jejich stíny, zbytečné jak on sám: »Chci škrábnout do plechu nesmrtelnosti, chci se zapsat do života planety...«

Klopýtal za nimi až k ohnivým dveřím, náhle oslnivě rozevřeným a na prahu zůstal strnule stát. Viděl nahou dívku stojící po pás v černé kádi s vodou, v ruce s hořící pochodní. Oheň se odrážel ve vodě a jejích očích. Kolem ní v kruhu klečely ostatní ženy Osmy, kterým kněží vkládali pod jazyky kousek smaragdu jako dar pro budoucího milence. Toho, který je políbí první.

Zpozorovaly Nona a v semknuté řadě nyní postupovaly proti němu. Těla se jim leskla, oči jim plály jako pochodně v obnažených pažích. Mlčící, držící jazykem svůj smaragd, který

bude tak rád brzy vydán. Řada se před ním rozdělila a ženy, všechny je dobře znal, se promýkly podél jeho strnulého těla do tmavé chodby.

Non stál a díval se na dívku uprostřed kádě obklopenou kněžími. Natírali její tělo jasmínovým olejem a on se po osmé propadal do pekla.

Vystupují na věž. Je nejvyšší z šedohnědé masívu paláce a nad městem se vypíná jako pyšná, nehorázná noha. Milují se na nechráněné plošince nad nepředstavitelnou hloubkou. Non ví, že by stačilo jen se trochu pootočít, převalit a již by se nikdy nic znuděně neopakovalo. Chvilé štěstí by byla navěky zachována v jejich letu. Ale co když nepoletí? Co když budou pouze a jako již tolikrát jenom padat?!

Ultra je poslední z Osmy. Non neví jak dlouho už žije v jejích komnatách, dny i noci jsou k nerozeznání a splývají ospalou všedností. I u ní má dostatek temného silného vína, neznámých pokrmů i volnosti, které odvykl. První jeho ranní pohyb po otevření opuchlých víček do šedého rozbřesku je po zlatém pohá-

ru u nohy postele, plného vinné tmy, nalité těsně před usnutím. A znovu se ptá, snad už po sté: Život, který se skládá z naučených gest, úsměvů a potřeb... to má být příprava na věčný klid v kláštorech *Nekrophalu*? Proč jsem tam nemohl zůstat již tenkrát, kdy jsem chtěl snít pouze své sny? K čemu byla ta vnucená zkušenost, ty ztracené měsíce ve stěnách Osmy? A proč jsem vlastně nikdy neprchl? Zůstával jsem kvůli bratrům z *Nekrophalu* nebo kvůli sobě? A bylo to vůbec tak nepříjemné, jak se teď zdá bývalému žoldákovi, oblečenému v hedvábných rukávcích, s vlasy mytými každý den služkou a s nehty pěstěnými lazebníci? Chci vůbec ještě víc než mám, chci ještě na *Nekrophalos*?

Ztracené měsíce... Touha zažít to co nezná, byla větší než touha prchnout. Při nečastých chutích na útěk se vzdával po několika krocích svého úmyslu s tím, že by stejně v labyrintu chodeb zabloudil a vrátil se zpět do známého lůžka jedné, nebo do dalšího té další. Náhle si to uvědomil! Žoldáctví se nikdy nezavím! Jsem zde stejně najmutý jako tenkrát, stejná loutka v rukou jiných.

Až jednou se panáček zvedl a šel. Nakloněn k pravé straně, to převažuje ruka s pohárem vína, šlapal poslušně po každodenní trase až našel Ultru v zrcadlovém pokoji zahalenou

oblaky parfémů, spokojenou ve své narcistní samotě. »Hledáš něco?« zeptala se a panáček se zastavil uprostřed místnosti. Zíral na ni a musel dopít víno, aby ze sebe vypravil souvislou větu.

»Odcházím,« znělo to dutě a nepřesvědčivě.

»Ty? A kam?« ušklíbla se.

Nevěděl, ale cítil, že to co řekl byl balvan, který mu ležel na duši nesmírně dlouho a který právě odvalil. »Pryč od vás — všech!« Stál na malém koberečku jako trosečník na potápějícím se voru. »Pryč... všech,« vyrážel ze sebe a Ultra se začala smát. Nejdříve tiše, do rukávu a potom nahlas, drze, vítězně. Křičela na něj: »Ještě nejsme vyrovnání můj milý, nic není zadarmo!« A on se vrhl vpřed, uškrtil tu ženu, zabít tu bestii, která vlastně za nic nemohla, zabít ji za ty ostatní. Ale kobereček mu uklouzl pod nohama a bojovník se skácel ve své velkolepé opilosti a narazil hlavou do rohateého stolku s voňavkami.

Přichází temnota, temnější než víno.

Moje srdce je měkkýš obalený ostnatou ulitou, říká si probírající se Non a jazyk mu podivně trne. Proboha, co to vypil? Co bylo v tom víně? Podvědomím bloudí obraz Ultry

a ostatních žen z Osmy. Stojí nad Nonem jako nad otevřenou rakví, proto první jeho myšlenka po probuzení je: Jsem mrtev?!? Převalí se na bok a rozhlédne se. Předměty kolem nesvědčí o tom, že by se nacházel v ráji. Jsou to zbytky shnilého ovoce a neprodané zeleniny, navezené kupci k vnitřní straně obvodové zdi městských hradeb. Non tu leží mezi hnědými kvěťáky a ocasy ryb a probírá se ze sna. Hlava je podivně těžká a v levé straně prsou bolest. To když si vzpomene na minulost. Tak si přál utéci z labyrintu Osmy a nyní, na městském smetišti, bez Osmy a bez možnosti návratu, není opět spokojen. Zdvihne hlavu k šedé obloze a havran letící nad ním jako by mu odpovídal na nevyřčenou otázku: Nikdy nemůžeš být spokojen, jsi jako já, který vzlétám denně k obloze s vědomím, že mě křídla nikdy nezažesou nad ní...

Zmatený a tupě prázdný bloudí městem a ničemu nerozumí. Měl by mít pocit štěstí, že unikl Osmě, má však pouze nepřekonatelný pocit vězně, zavřeného dlouhá léta o samotě v tmavé místnosti a náhle vyhozeného na denní světlo do víru karnevalu. Motá se mezi trhovci. Dívka s červeným šátkem mu nabízí

jablko, malí bosí rytíři s kalhotami podvázanými provázkem, srovnávají jeho meč se svými, dřevěnými. Točí se mu hlava a koutkem oka zahlédne významný pohled krásné ženy, zřejmě manželky nějakého hodnostáře, vyslaný k němu z šera baldachýnových nosítek. Pohledu se spíše poleká.

Na náměstí stojí v kruhu hudebníci a hrají melodii, kterou kdysi slýchal přes zdi labyrintu. Melodie se proplétá prostorem nad jejich hlavami jako linie renesančních písmen, jako lokýnky dýmu, vniká póry v kůži do těl posluchačů a zrychluje. Chytají se za ruce, jsou šťastni, tancují, točí se a Non, právě narozený, vyvrhnutý na svět jako tenkrát, snad před čtyřiceti lety, spojený pupeční šňůrou se svou šťastnou matkou, opět nešťasten... opět křičí, kope a brání se, vtahován živým hadem do středu tančících. Zvedá se mu žaludek a před očima skáčou rudá kola. V každém kole jiná tvář, je jich osm a mění se s děsivou rychlostí. Nemožnost lásky je příznivější než konec lásky, křičí a šklebí se obličejem.

»Ne, nechci,« brání se Non a padá do svých zvratků. Nicota se schovala do mne, napadne ho než znovu omdlí. Právě pochopil, že umírání vždy začíná narozením.

Probouzí se do modravého ticha noci, kde jako za těžkou záclonou doznívají vzdálené

hlasy, podbarvené snad španělskou písní, ve které zvuk kastanět připomíná škvířící se olej na pánvi. Necítí hlad ani bolest, jen únavu. Vstává, ruce těžknou, jsou součástí kladkostroje. Nahoru, dolů. Nohy jak mlýnské kameny, dolů, dolů... Hlava je prázdná, tělo prázdné, život prázdný, ruce a ústa jsou z kůry, na hrudi bodá pot. Plouží se z dosahu lidí, z dosahu Osmy, do stínu hor, do chladu jeskyně a zběsilosti stezek. Cíl je nyní jasný a ne skutečně vzdálený — *Nekrophalos*.

Bloudil městem a s prvními ranními paprsky šedivého úsvitu narazil na vstupní bránu s kamenným svatým u okraje mostu. Socha se lehce třásla, až z ní opadávaly drobné úlomky žuly. Smála se a on pochopil, že jemu.

»Proč se mi ty, který utrpení znáš z vlastní zkušenosti, směješ?« zeptal se unavenýma očima.

»Právě proto,« svíjel se smíchy na svém podstavci svatý. »Kdybys viděl jak vypadáš... Bude to hodně dlouho trvat než z tebe někdo vytvoří pořádnou sochu trpitele, stovky let. Zatím jsi balík svázaný uzly vlastního snažení.« Slzy smíchu naplnily záhyby v žulové tváři světce a vytvořily z nich malá říční koryta.

Non běžel přes zorané pole a vzdalující se město Polychrom se za jeho zády stávalo pro-citající masou kamene a lidí. Běžel, přestože jeho tělo byla jedna velká jizva a jeho hlava jeden velký smutek. Rukama pohyboval jako pádly, snažice se vyplout z bolesti, v nohách však cítil železná závaží bránící tomu. I oči jako by měl ze železa. Víčka, po kterých se mu procházelo podzimní slunce, vrzala při sebemenším pohybu jako vrata cely. Zpomalil a rozpoznal v hlíně pole rozseté kousičky porcelánových střepů, rezavých hřebů a želvovinových úlomků laciných ozdob. Blýskaly se v ní i očka slídy a tupě, líně roztahovaly kameny, kterých tu bylo nejvíce. Z celé té mozaiky vyčetl zbytečné a poplašené životy lidí, kteří zde na této půdě pracovali, umírali, jejich domy se rozpadaly, byly zaneseny hroudami hlíny, staly se polem, byly rozorány a znovu vyneseny na povrch, znovu vydaly své svědectví, přes jejich kameninové kousičky se prodralo k nebi nové obilí a znovu byly rozorány a znovu plodily... Zastavil se a stál uprostřed pole jako strašák. »Má duše je jako tato pole, roztříštěná a přesto se stále snažící být.«

Na obzoru po jihozápadní straně pole běžela dívka a větví, kterou za sebou táhla, zametala stopy.

I když se nedá ve víru sněhových vloček a mylných představ přesně popsat dlouhá Nonova zpáteční cesta přes jeskyně sebevrahů, jezera očí a rokle vdov, o jednom setkání je nutné se zmínit.

Byl tam opět. Stál uprostřed stezky, pouze od minulého setkání zestárl a zbělel. Měl plačtivý výraz nespokojeného dítěte. »Nemohu za to,« pronesl, když se ho Non pokoušel mlčky obejít. »Ještě ty se přidej... Já prostě musel stvořit svět, abych mohl své strasti přenést na někoho jiného. Všichni to tak dělají, všichni se zbavují starostí prostřednictvím druhých... i ty None, jen si vzpomeň! Nevěděl jsem...«

Non se díval skrze jeho postavu a po chvíli odvětil: »I ty jsi stvořen z myslí lidí, kteří nevěděli.«

Potom prošel jeho prázdnotou, která nevydávala žádnou vůni ani pach a nadechl se až při ústí stezky do vyschlého údolí. Jak se otáčel, aby se přesvědčil, že toho muže již nikdy v životě neuvidí, ucítil ve větru pižmo měk-

kých hlodavčích pelíšků, ucítil kámen, oheň, dřevo. »Musím dojít,« zaskřípal zuby a tělem mu opět projela pronikavá bolest.

Když se blížil k údolí klášterů, spustila se nečekaně sněhová vánice. Předkloněn šel dál, vědom si toho, že cíl již není daleko. Nedbal větru, který mu zasekával do obličeje ledové krystalky, soustředil se jen na monotónní rytmus chůze. Zuby zaťaté bolestí jejíž příčinu neznal, bojoval s poryvy větru o každý krok. Vánice zdvojnásobila ledovou střelbu a kousky ledu, velké jak kočičí oko, zbrázdily jeho tváře hlubokými krátery. Za chvíli vypadal jeho obličej jako povrch měsíce, byl i stejně tichý a smutný. Měsíce, který cítí, že se blíží věčné zatmění a on jej nesmí zažít sám a opuštěný zde v horách.

K řece dorazil před setměním, pahýly zamrzajících rákosů ji lemovaly jak ruce utopenců. »Proti proudu,« opakoval si stále donekonečna a nevnímal únavu z nedostatku spánku, nevnímal svůj zmrzlý plnovous, ojíňené stromy, ani krápníky na stvolech orobince u břehu. Tenký bublající jazyk vody, sevřený ledem jej vedl ke svým pramenům v údolí *Nekrophalos*.

Noc však padla na kraj jako duchna a Non se rozhodl pro další přenocování pod hvězdami. Promrzlý a hladový se skrčil do jamky pod keřem, plné liščích chlupů, v místech, kde se řeka rozšiřovala a tvořila větší jezírko. Žízeň mu však nedovolila usnout, a tak vstal a zamířil k němu. Bylo skryté před větrem hradbou lesa, proto voda tolik nepromrzala a bylo možné sestoupit k mělčině a svlažit vyprahlá ústa. Chladivě stříbrné vrstevnice vlnek dělaly jeho rukám nemravné návrhy, ale on vnímal jen odraz měsíce, svého přítele i soka. Napřáhl do měsíčního svitu starý meč a ten měsíci odpověděl stejným zábleskem.

Jak stál na břehu jezera, zkamenělý v chladném vzduchu, promítl se mu v tom záblesku i jeho život za poslední roky. Stovky nesmyslných přání a zrad v Osmě, touha někomu patřit, pocit jistoty a zároveň ochrany, o který navždy přišel v Polychromu. Tušil, že jen tato neživá věc, jeho meč, je schopna ho ochránit. Jediná na tomto světě, protože je stejná jako on býval, přímá a prudká i otevřená a bezbranná bez ruky, která ji svírá. Vztyčila se před ním hora sentimentu, která zakryla i měsíc a Non toužil po ruce, která by jej svírala jako on teď svůj meč. S láskou a zároveň s vášní, zde a teď, chvíli před půlnocí. Měsíční odrazy běžely po černé hladině v závodu s vlnami

vstříc jeho sebelítosti a mrznoucí traviny u břehu, byly jak vlasy těch krásných i krutých žen Osmy, kterých se něžně dotýkal, tak jak to ony chtěly, protože vlastně všechno dělal jen jak ony chtěly...

Náhle ze tmy lesa, přešla po vodě dívka. Větví za sebou zametala neviditelné stopy. Obrys, skleněná ledová postava, průsvitná a nedostižná, při setkání s měsíčním světlem duhově zazářila a nechala na hladině otisk chodidla, který ihned zalila voda.

Non se již málem rozběhl do hlubiny za ní, ale v té chvíli postava zmizela. Vždycky když je na dosah... pomyslel si, stačilo slovo, zeď sestavená z milionů malých kamenů, kamenů Pro a kamenů Proti, které jsou v té zdi srovnány vedle sebe a čekají na zemětřesení, aby ukázaly, který z nich je pevnější. Ale zeď se stejně zhroutí a slovo, ta malá krysa, která nevyskočí z úst, zaleze do srdce a točí se a běhá za svým ocasem tak dlouho až... Nikdy na *Nekrophalos* nedojdu!

Obrátil ostrý hrot meče k místu, kde se v těle nachází srdce, poklekl do třpytící se jinoatky a s posledním pohledem na vodní plochu plnou mihotavých odlesků, pomalu naléhal na špici zbraně, zaklíněné mezi koleny. Když hrot pronikl oděvem a dotkl se kůže, prošel nad hladinou chlapec. Byl malý

a moudrý, protože Nonovi velmi tiše řekl: »Nedělej to! Kvůli mně to nedělej!« Meč klesl do zmrzlé trávy, možná proto, že se Non v chlapci poznal. Tělem se mu rozlil nepopsatelný klid a usmíření se vším a všemi. Den se zamiloval do noci.

Příští den měl pro sebe jen několik hodin neklidného spánku, schoulený před zimou ve vykotlaném stromu. Zdálo se mu, že je opět tím nenarozencem stočeným v záhybech matčina těla a sen následně přivolal náladu prosluněných nedělí, kdy se po návratu z kostela pekly doma placky a kočky vyhřívající se na prošlapaných dřevěných schodech jejich měšťánského stavení byly tak netečné a vzdálené všem válkám, kterých se i on později účastnil, že to vypadalo, jako kdyby ani žádné války neexistovaly. Klid a jistota každý den, každý týden, celý rok. Stejná jistota, pozvolna ubíjející jistota náruče, ze které se nakonec prchá do náručí jiných. Teď vyplouvá obličej If, kroutí si vlasy kolem prstu a směje se, za ní je Zina s maskami zvířat, které nasazuje přítomným mužům, Ina s jizvou v dokonalé tváři, Vetta která se mění v hada ve vzpřímené poloze a čtyřma ještěřima nohama. Podává mu

ovoce ze stromu poznání, on se napřahuje po jablku ale než jej stačí uchopit, hřmí z nebe hlas, odsuzující hada za jeho jednání k věčnému plazení po břiše. Had padá k zemi, již bez nohou a jablko se kutálí do křoví, kde mizí i had. Non stojí pod stromem poznání a je souzen za něco, co neudělal. Obličeje žen se stávají studněmi, ze kterých je stále obtížnější nabrat vodu. Voda se ztrácí, padá sama do hloubi studní a Non je žíznivý. Olizuje si rozpraskané rty a růžová bříška prstů.

Procitá s přesvědčením, že ještě chvíli a zmrzl by. Protáhne ztuhlé tělo a pokračuje v cestě, hladový a prázdný. Na konci údolí zahlédne vztyčený ukazovák *Nekrophalu*. Plouží se k němu s pocitem, že má nohy přimrzlé k zemi. Chce běžet, ale udělá jen nesmyslný pohyb rukama. Přesto, jakoby se klášter přiblížil jediným velkým skokem.

»Všichni, co jsme zde v klášteře si již nepůsobíme muka. Nemyslíme na zítřek, nemyslíme na minulost. Rozpomínáním a očekáváním si již nezpůsobujeme utrpení... Nemáme žádné Já... Náš svět zde nepodléhá času.« To byla první slova, která Non slyšel od opata Triase a která byl schopen si po procitnutí sou-

visleji uvědomit. Otevřel oči a v příšeří nízké kobky zaznamenal Triase, který se skláněl nad jeho lůžkem a podával mu hustou horkou polévku. Mluvil tiše a klidně a Non si na ta první slova ještě mnohokrát vzpomněl při meditacích i při běžné denní práci v klášteře.

»Jez, můžeš-li,« pokračoval opat, a když se Non nadzvedl a ztěžka opřel o loket, vyčkával, zda nebude potřebovat jeho pomoc. Třesoucí se rukou nabral Non dřevěnou lžící první doušek polévky, která se mu rozlila po prázdném žaludku do všech záhybů a dutin.

»Týden jsi jen blouznil,« dodal opat. »Ano,« Non se lekl vlastního ochraptělého hlasu, »zdálo se mi... zdálo se mi, že jsem se zabíjel...« Opat se jen usmál. »Samozřejmě. Ve snu se musíš nejprve zabít, aby ses naráz probudil,« řekl a upravil mu houni, kterou měl přehozenou přes nohy. Potom bez souvislosti, spíše jen pro sebe dodal: »Je to velká zmýlená celého lidského pokolení. Obrací se k nebi s vírou v záchranu a zapomíná, že existuje jen díky zemi, na které stojí...«

»Jak jsi se chtěl ve snu zabít, None?«
»Skočil jsem a padal...«
»Kolikrát a jak hluboko jsi v životě padal?«
»Nesložila by se z toho žádná propast na světě!«

»Padal jsi kvůli sobě nebo kvůli nějaké ženě?«

»Padal jsem díky ní kvůli sobě.«

»Zůstala v tobě touha s ní žít?«

»Zůstala ve mně touha žít sám.«

»Toužíš po smrti i teď?«

»Toužím po bezbolestnosti v životě i ve smrti.«

»Myslíš, že je taková smrt. A je-li, máš právo způsobit si ji sám?«

»Je to mé jediné právo na tomto světě... ženy o tom málokdy přemýšlí...«

»Tolik nemáš rád ženy, že si tohle myslíš?«

»Prošel jsem Osmou a ženy jsou pro mne to samé co hyeny pro umírající zvíře. To ovšem neznamená, že bych miloval muže...«

»Vítám tě v našem společenství, bratře.«

»Ženy závidí mužům srdce,« napadlo ho, když ležel s očima upřenýma na nízkou klenbu kobky a hlavou mu znovu běžel zběsilý příběh ztraceného času prožitého v Osmě. Opravdu ztraceného? Nevěděl. Cítil ve zpusťošném těle netečný klid, přímo smrtelný klid a nezájem o cokoli, který mu však umožňoval uvažovat o prožitcích velmi reálně. »Nikdy se mne žádná nezeptala ani na jméno,« uvědomil si. »Pro jednu jsem byl broučkem, pro druhou lvem, pro další vše-

možnou havětí... Určitě mne tak i viděly! Obřího chrobáka neohrabaně lezoucího do jejich bělostné postele. »Podobná jména dostával i jeho nástroj k působení rozkoše, klíč otevírající mnohé... Pro Nona to byl vždycky jen »on«.

Když říkal »já«, myslel tím pouze svou duši, která prošla nějakou podivnou smrtí k novému zrození, které opět mělo být příčinou dalšího utrpení a další smrti. Cítil ale, že jeho současný stav je zastavení sebe sama v prázdnotě. Zkamenění.

Non se opřel o loket a natáhl ruku po dřevěné misce s vodou. Byla studená a chutnala lépe než víno.

»Zkameněl jsem jako ta jepice,« proběhlo mu hlavou klubíčko vzpomínek a odvíjelo svou dráhu až k obrazu uloženému a zatavenému do černého kamene jeho mozku.

Tenkrát, když Ultra odešla do lázně, nevstával, ležel na pomačkaném katafalku lásky a díval se na průhledné zvíře na okenním skle, které bezmocně tlouklo křídly o lesklou plochu ve snaze dostat se ven. Ta jepice ho fascinovala! Vylíhla se v prachu závěsu, aby mohla celý svůj život, celých 24 hodin, tlouci křídly do okna. »Ale,« říkal jí tiše, »venku je to stejné, jde tu jen o ten pocit tlučení křídly. O ten pocit podniknout něco pro útek od stejnosti.

Tlouci křídly, lhostejno ze které strany okna a opájet se pocitem boje proti všednosti života.« Jepice náhle usedla do rohu okenní tabulky a zkameněla. Jedině jako zkamenělina se může jedinec dočkat věčnosti...

Miska vypadla Nonovi z unavené ruky a voda se rozlila po dlažbě.

Brzy si člověk zvykne být anonymní mezi ostatními. Nevynikat, nepřevyšovat, být po léta třískou mohutného kmene. Kdo by si proto pomyslel, že ten hubený muž s dlouhým vousem, malující již svou osmou ikonu, osmou ženu — světici, s mužským tělem prvního i posledního člověka, Adama, stvořeného z osmi částí světa, dobrého i zlého, světa hospodáře i světa ďáblova. Kdo by si pomyslel, že ten muž mhouřící zarudlé oči před matnou září louče je právě Non?!?

V kulaté dřevěné torbě, placaté lahvi na provaze u pasu má rubínové víno, vlastnoručně ošetřované a lisované ve dnech pozdního léta, aby teď, když vítr trhá kozí střívka napnutá v oknech, mohlo sloužit k zahřátí těla a uvolnění snů.

Do podoby Adama uzavírá dva demony, v nichž bují taková zloba, že do konce života

nenaleznou klid. První je muž, druhá je žena. Jsou spojeni v jednom těle spánkem, v němž je i otrok volný, nemocný netrpí a usouzený nemá výčitky. Sní o svém provinění, o zahanbenosti, která překoná stud dalších pokolení. O srdci, které bolí, protože je zbořeno jako svatyně a vyrváno z těla.

Malým štětečkem vznikají na lemu ikony řady obětí, stojících před svými skutky, skládající roztodivný svět, který se z nich narodil. Non pracuje s plným soustředěním, jakoby sám sobě chtěl dokázat schopnosti své paměti. Ženské obličejy na ikonách mají v sobě přesně tu hloubku a úsměv jaké u nich viděl poprvé, v počátcích seznamování. Po každé ikoně se část zčernalé výplně jeho těla zřítí a ještě za letu rozpadá v prach. Non cítí, že uvnitř začíná zářit první paprsek slunce.

Za hlavním oltářem, v malém výklenku zatlačeném nad propast tak, že v něm stojící vnímá hloubku pod sebou jako drobné píchání v chodidlech, je na stojanu umístěna kniha. Má ebenové desky lesknoucí se mastnotou. Každý mnich z *Nekrophalu* do ní psal, ztísněn v polotmě výklenku, kde čadí čtyři konopné provazce napuštěné včelím voskem, nahrazující

cí louče, které by se do tak malého prostoru nevešly. Starým a nemocným mnichům se kniha donášela do jejich kobky a když zemřeli, byla do ní v ten den vložena záložka se jménem zesnulého a datem úmrtí.

Knihy je plná stejných osudů, stejných vět psaných různými rukama, stejných tragikomických otisků různých životů. Jsou zaznamenány jako memento bez zbytečných slz a úsměvů, protože na *Nekrophalu* se nikdo nesměje ani nepláče. Pláč prý odvodňuje tělo a smích je velmi podobný cenění zubů.

Pokud Non nemaloval a nepsal do knihy, sledoval dlouhé hodiny kamenný sloup na dvorku kláštera, který ukazoval čas. Sledoval jeho stín a poslouchal ticho, které šepotem rušily jen vinné listy na zdech budovy, pohybující se v mírném větru, který zde ve strmé výšce nikdy zcela neutichal. Spal velmi málo a rytmus jeho života se zklidnil tak, že se někdy zdálo, že žádný rytmus není. V noci z téhož místa sledoval hvězdy, jejich obrazce a pády, jejich marné pokusy dostat se světelnou cestou blíž k sobě.

Po dni Třetího obětování oslovil Nona při skromném obědě představený kláštera: »Máš rád hvězdy a já vím proč,« řekl potichu a hleděl mu do očí, jako by chtěl sdělit cosi důleži-

tého. »Jsou jasné a přímé jako ty a mají svůj pevný bod. Ty už také. Tak jako ty se cítí ve své samotě klidné a usmířené. Čekají na svých místech, ze kterých se nemohou vlastní silou pohnout, na klidný konec. Možná, že hvězdy byly kdysi také lidé. Avšak tak jako jíst společně je modlitbou, tak i každý pohyb je modlitbou. Vyhaslé hvězdy už nesvítí.«

»Ale,« přemýšlel Non o slovech představeného,« když se některá hvězda včas utrhne a padá vesmírem může přece narazit na tu samou jako je ona a mohou se tím nárazem spojit v jednu velkou zářivou planetu. Tak je tomu i u lidí!«

»Spíše se však stává,« zakončil úvahu opat, »že padající hvězda shoří na své dráze k jiné dříve než se s ní spojí... Zmiňuji se o tom proto, že začíná cyklus Vodnáře a kdysi jsem viděl to, co zbylo z tvého srdce. Ikony jsi domaloval — vezmi si tedy černou knihu na své lůžko a vzpomínej na to, co jsi ještě nezaznamenal. Nebraň se mému rozhodnutí a neptej se. Nemám již žádné odpovědi.«

Zmatený Non se vrátil do výklenku pro knihu a když ji nesl chodbou viděl, jak kolemjdoucí bratři, rychle sklopili oči. Co těmi slovy chtěl představený naznačit? Vždyť se cítí zdravý, proč by měl honem psát do knihy a ještě k tomu na lůžku! Mám ještě dost práce! Ikony

jsou již sice hotové, ale ještě jsem nedořezal ozdobný sloupek s reliéfem havrana na bočním oltáři. Stále je dosti práce, pokud si ji určuješ sám. A zde nikdo nikomu nic nepřikazuje, přání se projeví mlčenlivým úklonem hlavy, náznakem, že o sobě všichni vědí, že k sobě patří... Proč jen opat naznačil, že má dokončit svůj zápis v knize? Nechápal, ale zbytek dne a celou noc psal.

K ránu, (měl pocit, že na chvílku usnul, i když střízlivě vnímal štiplavý kouř louče) přišlo zvíře — FYLGJA — strážný duch, který, jak bylo psáno na prvních stránkách knihy, provází člověka od jeho zrození. Zjevuje se mu až před smrtí v podobě zvířete, s nímž měl chráněncem příbuznou povahu. Non si vždy představoval psa nebo vlka. Na rámu dveří však seděl havran. Nonovi se zatočila hlava a řezavě vyschlo v hrdle. Havran na něj hleděl tiše a smutně.

»Vždycky jsem si myslel... nikdy jsem si nepřipadal jako pták...« zakoktal Non a nesnesitelná bolest v hlavě ho donutila položit ji na knihu jako na rozevřený popsaný polštář. »A jak se sem vůbec dostal?« byla jeho poslední jasná myšlenka než se náhle propadl zpět, přes celý svůj život, do studených hlubin nebytí, vědom si toho, že se pohyboval po příliš tenkém ledě. Tak tenkém, že to

vypadalo jako když jde po vodě. Ale po té mohl chodit jenom Spasitel — napodobování se neodpouští!

Havran se napřímil a roztáhl modročerná křídla na důkaz, že ten pocit důvěrně zná.

✠ ✠ ✠

ZDENĚK LORENZ
NON
nepravděpodobný příběh na konci století

přepis textu pořídila a obálku navrhla
dobrá víla Martina
typy Preissig Text a Zapf Dingbats vysadil
uncle Dapony
illustrační materiál dodal autor

vyšlo v jediném exempláři
27 / 01 / 2002

k vykročení do nového millénia
vydalo nakladatelství
necrophall s.r.o.
2002

